

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
KRZYSZTOF KWIATKOWSKI

KGP.410.001.08.2017

P/17/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2016 r. w części 61 - Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontroler	Łukasz Urbanowicz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/7/2017 z dnia 10 stycznia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej ¹ Al. Niepodległości 188/192, 00-608 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Alicja Adamczak, Prezes Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej od dnia 1 lipca 2002 r. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Wprowadzenie

Celem kontroli była ocena wykonania ustawy budżetowej na rok 2016² w części 61 – UPRP.

W ramach części 61 – UPRP finansowano – zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi³ – zadania realizowane w ramach układu zadaniowego, tj. podzadanie 6.1.6 – *Wykonywanie czynności z zakresu ochrony oraz praw własności intelektualnej* oraz działanie 11.4.2.4.W – *Szkolenie obronne administracji publicznej i przedsiębiorców*, których podstawowym celem było zapewnienie ochrony własności przemysłowej podmiotom zgłaszającym. Osiągnięcie głównego celu działalności możliwe było poprzez wykonywanie przez Urząd działań m.in. w zakresie:

- rozpatrywania zgłoszeń wynalazków, wzorów użytkowych, znaków towarowych, wzorów przemysłowych oraz topografii układów scalonych;
- zapewnienia dostępu do informacji o stanie prawnym udzielanych praw wyłącznych;
- rozstrzygania spraw w trybie spornym;
- upowszechniania informacji o przedmiotach własności przemysłowej;
- kształtowania właściwego środowiska prawnego i świadomości społecznej oraz promowanie wiedzy o ochronie własności przemysłowej.

Zakres kontroli obejmował:

- analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych za lata 2015 i 2016⁴,

¹ Dalej także: UPRP lub Urząd.

² *Ustawa budżetowa na rok 2016 z dnia 25 lutego 2016 r.* (Dz. U. poz. 278, ze zm.). Dalej: *ustawa budżetowa na rok 2016*.

³ W szczególności zgodnie z art. 261 ust. 2 *ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1410, ze zm.).

⁴ Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2016 r., kontrola dochodów budżetowych w tej części została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych

- wykonanie wydatków budżetu państwa, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- prawidłowość sporządzenia rocznych sprawozdań budżetowych za rok 2016 oraz sprawozdań za IV kwartał 2016 r. w zakresie operacji finansowych,
- nadzór i kontrolę sprawowane przez Prezesa UPRP w trybie art. 175 ust. 1 i 2 *ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych*⁵.

W 2016 r. w części 61 – UPRP dochody wyniosły 68 298,6 tys. zł, a wydatki – 54 326,6 tys. zł.

III. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁶ wykonanie budżetu państwa w 2016 roku w części 61 – Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej.

Uzasadnienie oceny

W wyniku kontroli 3,9% zrealizowanych w części 61 – UPRP wydatków budżetu państwa stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w *ufp* i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych.

Pozytywną ocenę uzasadnia także fakt, że w rezultacie wydatkowania środków osiągnięto cele prowadzonej działalności, zdefiniowane w czterech dokumentach o charakterze strategicznym, tj. „Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki”⁷, „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju”⁸, „Krajowym Programie Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020”⁹ oraz w „Białej Księdze Innowacji”¹⁰. Prezes UPRP rzetelnie, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 *ufp*, sprawował nadzór i kontrolę nad wykonywaniem budżetu w części 61.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdania za 2016 r. sporządzone przez dysponenta części 61 – UPRP. Sprawozdania te sporządzone zostały prawidłowo, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej. Przyjęte mechanizmy kontroli zarządczej zapewniały w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych.

Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym¹¹.

w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

⁵ Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, ze zm. Dalej: *ufp*.

⁶ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2016 roku Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej, stosuje się ocenę opisową.

⁷ Działanie 2.4.5 „Efektywne wykorzystanie praw własności intelektualnej, informacji patentowej oraz naukowej”.

⁸ Stanowiącej aktualizację „Strategii Rozwoju Kraju 2020”.

⁹ Aktualizacja 2016/2017 przyjęta przez Radę Ministrów 26 kwietnia 2016 r.

¹⁰ Opracowaną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

¹¹ Odpowiednio: z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1015, ze zm.), z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1773) oraz z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz.U. Nr 298, poz. 1766).

IV. Wyniki kontroli

1. Dochody budżetowe

Opis stanu
faktycznego

Zrealizowane dochody budżetu państwa w części 61 – UPRP wyniosły 68 298,6 tys. zł, tj. 103,5% kwoty zaplanowanej w *ustawie budżetowej na rok 2016* (66 000 tys. zł) i były wyższe o 1 993,4 tys. zł od wykonania dochodów w 2015 r. (66 305,2 tys. zł). Główną pozycję dochodów stanowiły wpływy z różnych opłat (§ 0690) – 67 248,2 tys. zł, w szczególności związanych ze zgłoszeniami i ochroną wynalazków, wzorów użytkowych i przemysłowych oraz znaków towarowych. Wyższa realizacja planu dochodów wynikała głównie z wyższych wpływów za zgłoszenia i ochronę przedmiotów własności przemysłowej i z ochrony patentów europejskich oraz wyższej niż planowano sprzedaży danych bibliograficznych dla zagranicznych kontrahentów.

Na koniec 2016 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych w części 61 – UPRP, pozostały do zapłaty należności w kwocie 27,3 tys. zł – głównie z tytułu sprzedaży usług kserograficznych oraz reklasyfikacji dokumentów patentowych. Zaległości według stanu na 31 grudnia 2016 r. wyniosły 22,9 tys. zł i były wyższe o 21,7 tys. zł od zaległości na koniec 2015 r., co wynikało w szczególności z niezapłaconej w terminie przez Europejski Urząd Patentowy faktury za reklasyfikację dokumentów patentowych na kwotę 20,8 tys. zł wystawionej dnia 17 listopada 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 4-19, 259, 466-486, 609)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej realizacji dochodów budżetowych nie stwierdzono nieprawidłowości.

2. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

Wydatki budżetu państwa w części 61 - UPRP zostały zrealizowane w kwocie 54 326,6 tys. zł, co stanowiło 100% planu po zmianach. W porównaniu do 2015 r. nastąpił wzrost wydatków o 2 240,3 tys. zł, tj. o 4,3%.

Wydatki zostały poniesione w szczególności na wynagrodzenia osobowe pracowników (§ 4010) – 18 636,8 tys. zł, wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej (§ 4020) – 17 424,4 tys. zł, składki na ubezpieczenia społeczne (§ 4110) – 6 228,6 tys. zł, zakup usług pozostałych i opłat (§ 4300) – 2 566 tys. zł, zakup materiałów i wyposażenia (§ 4210) - 2 011,3 tys. zł.

Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków budżetu państwa w kwocie 2 132,7 tys. zł, tj. 3,9% wydatków ogółem w części 61 – UPRP. Doboru próby wydatków dokonano na podstawie dziennika księgowych, za okres od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2016 r. Próba została wylosowana metodą monetarną¹². Badaniem objęto wydatki ujęte w 43 zapisach księgowych na kwotę ogółem 2 132,7 tys. zł, w tym w grupie wydatków majątkowych określone w dziewięciu zapisach na kwotę 989 tys. zł oraz w grupie wydatków bieżących pozapłacowych w 37¹³ zapisach na kwotę 1 143,7 tys. zł.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki

¹² Metoda monetarna polega na losowaniu operacji z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości transakcji; ang. Monetary Unit Sampling).

¹³ W przypadku trzech zapisów wydatki bieżące były poniesione razem z majątkowymi.

oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami. W badanej próbie wydatków w łącznej kwocie 1 810,2 tys. zł, stanowiącej 84,9% kwoty wydatków objętych kontrolą, pod kątem prawidłowości wyboru trybów udzielania zamówień publicznych oraz wyłączenia stosowania *ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych*¹⁴, nie stwierdzono nieprawidłowości.

W wyniku analizy trzech postępowań o udzielenie zamówień publicznych na łączną kwotę 803,3 tys. zł, w tym: na zakup artykułów higienicznych i chemii gospodarczej na kwotę 227,3 tys. zł w trybie zapytania o cenę, na zakup usług pocztowych na kwotę 492,2 tys. zł w trybie przetargu nieograniczonego oraz na zakup artykułów biurowych na kwotę 83,8 tys. zł, do którego nie miała zastosowania *ustawa Prawo zamówień publicznych*¹⁵, nie stwierdzono naruszeń przepisów prawa. Zamówienia te zostały zrealizowane w wyznaczonych terminach i zgodnie z zawartymi umowami, zaś dokonane zakupy były celowe i służyły realizacji zadań UPRP.

(dowód: akta kontroli str. 4-10, 20-242, 260, 338-342, 496-608)

Szczegółowe badanie jednego podzadania i jednego działania w ramach dwóch funkcji państwa w układzie zadaniowym pod względem prawidłowości określenia celów i mierników realizacji zadań oraz ich monitoringu wykazało, że przyjęte dla tych zadań cele i mierniki wynikające z budżetu zadaniowego zostały określone zgodnie z wymogami noty budżetowej. Wartości mierników realizacji celów, tj.:

- „*Liczba chronionych przedmiotów własności przemysłowej w sztukach*” wyniosła 98,7% planu; ochroną objęto 217 375 sztuk przedmiotów własności przemysłowej wobec planowanych 220 304 sztuk,
- „*Liczba użytkowników korzystających z systemu ochrony własności przemysłowej*” wyniosła 71,6% planu; z systemu ochrony własności przemysłowej korzystało 494 602 wobec planowanych 690 480 użytkowników.

Nieosiągnięcie założonej wartości mierników realizacji celu nastąpiło w dużym stopniu z przyczyn niezależnych od Urzędu, a w szczególności z powodu nieotrzymania środków finansowych, o które Urząd wnioskował. Wzrost w ciągu roku wynagrodzeń na rynku pracy skutkował m.in. niewystarczającą liczbą zatrudnionych ekspertów¹⁶, co w połączeniu z większą niż planowano liczbą wygaszeń znaków towarowych, w związku z brakiem przedłużeń ochrony przez uprawnionych, przyczyniło się do niewykonania pierwszego z mierników. Do końca 2015 r. ze środków projektu systemowego POIG¹⁷ finansowano dostęp do komercyjnych patentowych baz danych dla ekspertów oraz wiele działań związanych z podnoszeniem świadomości w zakresie ochrony własności przemysłowej. Rosnąca konkurencja w zakresie udostępniania informacji patentowej ze strony nowych komercyjnych baz danych, w tym dostępnych w Internecie, wpłynęła na niewykonanie drugiego z mierników.

Monitoring mierników prowadzony był systematycznie, na podstawie rzetelnych źródeł danych (m.in. bazy danych, informacje komórek organizacyjnych właściwych dla realizacji działań objętych miernikami).

(dowód: akta kontroli str. 4-10, 243-247, 338-342, 466-495)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej realizacji wydatków budżetowych nie stwierdzono nieprawidłowości.

¹⁴ Dz.U. z 2015 r. poz. 2164, ze zm. Dalej: *Prawo zamówień publicznych*.

¹⁵ Na podstawie art. 4 pkt 8 *ustawy Prawo zamówień publicznych*.

¹⁶ M.in. w dziedzinie mechaniki, elektroniki i znaków towarowych.

¹⁷ Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka.

3. Sprawozdania

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2016 r. przez dysponenta części 61 – UPRP:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27)¹⁸,
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) oraz
- sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2016 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach kontrolowanej jednostki były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(dowód: akta kontroli str. 4-10, 248-465)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej sprawozdawczości nie stwierdzono nieprawidłowości.

V. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w realizacji budżetu państwa w części 61 - Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej w 2016 r. Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków pokontrolnych.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*¹⁹ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Warszawa, dnia 19 kwietnia 2017 r.

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli
(-)Krzysztof Kwiatkowski

.....

Podpis

¹⁸ Badaniem objęto także sprawozdanie Rb-27 sporządzone na dzień 30 września 2016 r. w zakresie prawidłowości wykazania danych dotyczących należności pozostałych do zapłaty i zaległości netto.

¹⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.